

Bokslut säkerhet

Sammanfattning av säkerhetsarbetet 2022

Bokslut säkerhet**Sammanfattning av säkerhetsarbetet 2022**

Dokumenttyp	Rapport
Upprättad	2022-11-17 av Julian Rittermann
Senast reviderad	
Detta dokument gäller för	Hjo kommun
Giltighetstid	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Säkerhetsstrateg
Dnr	

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
I. Inledning.....	4
2. Mål och krav 2022.....	4
2.1 Mål och krav i kommunens styrdokument.....	4
2.2 Mål och krav i lag och förordning.....	7
2.3 Mål och krav i föreskrifter och överenskommelser eller dylikt.....	8
3. Genomförd verksamhet.....	10
3.1 Krisberedskap	10
3.2 Totalförsvar	11
3.3 Säkerhetsskydd	12
3.4 Trygghetsskapande och brottsförebyggande	13
3.5 Informationssäkerhet.....	14
3.6 Arbetsmiljösäkerhet	15
3.7 Total kostnad 2022.....	15
4. Slutsatser	16
4.1 Krisberedskap	16
4.2 Totalförsvar	17
4.3 Säkerhetsskydd	17
4.4 Informationssäkerhet.....	18
4.5 Brottsförebyggande.....	18
4.6 Arbetsmiljösäkerhet	19
5. Betänkanden.....	20
6. Planerad verksamhet.....	21
7. Bilagor.....	22
Bilaga I – Utdrag ur lag och förordning.....	22

I. Inledning

Detta dokument beskriver och sammanfattar det genomförda säkerhetsarbetet under 2022. Med säkerhetsarbete avses all kommunal verksamhet inom områdena; *krisberedskap, förebyggande av olyckor enligt lag om skydd mot olyckor, totalförsvaret, säkerhetsskydd, trygghetsskapande och brottsförebyggande, informationssäkerhet och arbetsmiljöskydd*.

Bokslutet redovisar också kostnaden för områdena krisberedskap enligt *lag om extraordinära händelser, totalförsvaret och säkerhetsskydd* samt kostnader för övriga poster som inte finansieras av statliga 2:4 medel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB.

Bokslutet är återkommande och kommer att uppdateras/revideras i slutet på varje kalenderår. Underlaget syftar till att underlätta interkontroll av säkerhetsarbetet och information till berörda delar i kommunen.

I slutet på dokumentet redovisas betänkanden och slutsatser av årets säkerhetsarbete samt planerad verksamhet inför nästkommande år.

2. Mål och krav 2022

För 2022 hade kommunen en del mål och krav inom områdena krisberedskap och totalförsvaret samt säkerhetsskydd. Informationssäkerhet är en grundpelare i säkerhetsskyddet och bedrivs med stöd av olika lagstiftningar som ställer olika krav på kommunen. Dessa är omfattande och komplexa att redovisa och kommer undantas detta kapitel.

Trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder omfattades 2022 inte av några formella krav enligt nedan och redovisas därför inte i detta kapitel.

Arbetsmiljöskyddet och förebyggande av olyckor enligt lag om skydd mot olyckor redovisas enligt nedan rubriker.

Säkerhetsstrategens arbetsområden

Alla områden som detta bokslut beskriver ingår inte direkt i säkerhetsstrategistjänsten. Vidtagna åtgärder inom arbetsmiljöskyddet och informationssäkerhet ska ses som ett tillfälligt tillägg till befattningens arbetsområden. Dessa tillägg grundar sig i ett behov som förvaltningen yttrat och krav som återfinns i lagstiftning och kommunala styrdokument.

2.1 Mål och krav i kommunens styrdokument

Styrdokument avser politiskt antagna handlingar som beskriver uppgifter, mål eller krav som förvaltningen ska omsätta med hjälp av planer, rutiner och instruktioner. De sistnämnda kommer inte att redovisas i detta dokument.

Ledningsplan för extraordinära händelser

Mål

- god kunskap om risker och sårbarhet
- planering för hur risker och sårbarhet skall undanröjas eller minskas
- god förmåga att hantera en extraordinär händelse
- samlad bild av risker, sårbarhet och förberedelser för krishantering inom kommunens geografiska område

Krav

- krisorganisation med tydliga instruktioner
- förmåga att snabbt kunna informera allmänheten, media, myndigheter och beslutsfattare samt internt
- nämnder och kommunala bolag ska ha en krisorganisation
- kunna bistå närliggande kommuner med hjälp
- intranät ska innehålla aktuell plan, rutiner och instruktioner

Krisstödspolicy

Uppgifter

- organisera krisstödet i kommunen
- upprätta samlingsplats för mottagande
- samverka med övriga organisationer
- verka för utbildning av krisstödet i kommunen

Krigsorganisation

Mål/Uppgifter

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred

Arbetsmiljöpolicy (De mål som berör arbetsmiljö säkerheten)

Mål

- ingen arbetstagare skall drabbas av skada eller ohälsa till följd av arbetet.
- samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare skall fungera så att erfarenheter och
- synpunkter beträffande arbetsmiljö tas tillvara och arbetstagarna känner en delaktighet i arbetsmiljöarbetet.
- arbetstagarna skall uppleva en god arbetslivskvalitet vad gäller fysiska, psykiska och sociala förhållanden på arbetsplatsen.
- arbetstagarna ska inte behöva känna oro eller ångest över att gå till jobbet.
- arbetstagaren skall inte behöva acceptera våld eller hot om våld i sitt arbete.

Riktlinje Hot och våld – skydd av medarbetare

Ansvar/Uppgifter

- arbetsgivaren ska förebygga händelser genom kartläggning av riskbilden på arbetsplatsen.
- medarbetarnas säkerhet, utbildning och beredskap inför eventuella hot- eller våldssituationer.
- att den drabbade medarbetaren snabbt får hjälp och stöd för att förebygga och lindra såväl fysisk som psykisk skada.
- att göra riskanalyser för de arbeten och aktiviteter som medarbetare utför eller kommer att utföra.
- att rapport om tillbud och arbetsskada alltid tillsänds personalenheten.
- att vid behov av stöd kontaktas säkerhetssamordnaren vid incident.

Brandskyddspolicy

Mål

- brand ska inte uppstå i kommunal verksamhet. Ingen ska omkomma eller skadas av branden och de ekonomiska skadorna ska begränsas.
- alla anställda ska ha förståelse och känna ansvar för brandskyddet i verksamheten. Medarbetare ska vara så insatta i brandskyddet att brister upptäcks och åtgärdas i det dagliga arbetet.
- kommunen ska skydda och förvalta kommunens fasta egendom med brandsäkerhet i beaktning.

Krav

- på arbetsplatsen alltid ha tillgång till släckutrustning inom cirka 25 meter
- dokumenterad brandskyddsorganisation för varje verksamhet
- regelbundet kontrollera brandskyddet
- medarbetare ska utbildas och övas
- regelbunden information till skolelever
- incidenter ska rapporteras
- brandrisker ska minskas
- befogenheter för brandskyddsarbetet ska delegeras skriftligt

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst (Avser endast de mål som faller under kommunens ansvar och som inte flyttats till räddningstjänstförbundet)

Mål

- underhålla en central krisledningsförmåga.
- genomföra en riskanalys inom området Naturolyckor en gång per mandatperiod.
- öka fastighetsägares förmåga och kunskap i att informera om brandskyddet i hemmet, genom
- samverkan, utbildning och återkommande information till särskild utsatta.
- skapa en kontinuerlig kartläggning av vägtrafiksituationen inom Hjo Stad och identifiera
- sårbarheter som ökar risker för olyckor eller utsläpp.
- systematiskt kartera höga flöden inom

2.2 Mål och krav i lag och förordning

Följande lagar och förordningar berör säkerhetsarbetet i stort. Det finns betydligt fler som berör informationssäkerhetsarbetet och sekretessbestämmelser för framförallt krisberedskap, totalförsvaret och säkerhetsskydd. Dessa beskrivs inte i bokslutet.

För mer information om författningarnas kravställningar se Bilaga I.

- **Lag (2006:544) och förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder vid och inför extraordinära händelser i fredstid och under höjd beredskap**
- **Lag (1992:1403) och förordning (2015:1053) om totalförsvaret höjd beredskap**
- **Säkerhetsskyddslag (2018:585) och förordning (2021:955)**
- **Arbetsmiljölagen (1977:1160) och förordning (1977:1166) (relevanta delar)**
- **Lag (2003:778) och förordning om skydd mot olyckor**

2.3 Mål och krav i föreskrifter och överenskommelser eller dylikt

- **MSB:s föreskrifter om Risk- och sårbarhetsanalyser, MSBFS 2015:5**
- **Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd, PMFS 2022:1**
- **Arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning (reds. anm. Brandskydd), AFS 2020:1**
- **Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hot och våld i arbetsmiljön, AFS 1993:2**
- **Överenskommelse om kommuners krisberedskap, MSB och SKR 2019 – 2022**
 - Kommunen ska ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Styrdokumentet ska ange kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden och innehålla:
 - övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund. o kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
 - kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar. o vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.
 - Kommunen ska ta fram ett reglemente för krisledningsnämnden.
 - Kommunstyrelsen bör i instruktionen för kommundirektören ange vilka uppgifter som kommundirektören ska ha avseende krisberedskap.
 - Kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska innehålla:
 - hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser.
 - hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning.
 - vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser.
 - Kommunen ska ta fram en utbildnings- och övningsplan.
 - Kommunen ska ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför extraordinära händelser.

- Kommunen ska under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.
- Kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse.
- Kommunen ska verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.
- Kommunens förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.

Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar, MSB och SKR 2018 – 2020 med revidering till och med 2022

- Nyckelpersoner i kommunens organisation ska genom utbildning ha givits kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar.
- Kommunen ska ha en säkerhetsskyddschef.
- Kommunen ska ha de förutsättningarna som behövs och som följer av säkerhetsskyddslagen för att kunna arbeta med uppgifterna enligt 3 kap. i LEH.
- Kommunen ska under 2022 fortsätta arbetet med sin krigsorganisation och dess bemanning.

3. Genomförd verksamhet

3.1 Krisberedskap

Beskrivning av arbetsområde

Området omfattar planeringsåtgärder enligt LEH (2006:544) och ÖK om krisberedskap 2019 – 2022. Mer konkret innebär det planering, utbildning och övning av kommunens förvaltning och ledning i samordning, ledning, hantering och förebyggande av fredstida kriser/extraordinära händelser.

Arbetet (inkl. anställd tjänst avsett för det) och enstaka åtgärder, som till exempel aktiviteter under den nationella krisberedskapsveckan finansierades av statliga anslag, 2:4 medel, som fördelas via MSB till kommunerna.

Kostnad 2022

Kommunen mottog 2022; 562 302 SEK för arbetet enligt uppgifter i LEH. Utöver det tilldelades kommunen extra medel för uppdraget, 43 148 SEK.

Kommunen har också sedan tidigare sparade medel som överförts till 2022 budget, dessa sparade medel uppgick till 307 316 SEK.

Kostnader för lön för tjänst (del av 1,0 ÅAK som avser säkerhetsstrategitjänst), aktiviteter och andra omkostnader inom ramen för uppdraget uppgick 2022 till 346 734 respektive 190 900 SEK (T.o.m. nov '22). Detta medför att kommunen har ca 370 tkr som överförs till 2023 (Då ska pengarna brukas upp till största del).

Genomförd verksamhet

Hjo kommun har under 2022 planerat, utbildat, övat och hanterat krisberedskapsfrågor.

Planeringen har innefattat:

- Inventering av samhällsviktig verksamhet
- Revideringen av Styrel-planeringsomgång 4
- Revidering och planering av styrdokument
- Planering av nödvattenplan
- Revidering av Risk- och sårbarhetsanalys
- Planering av verksamhetsskyddsarbetet för 2023
- Verksamhetskydd för de allmänna valen 2022

Utbildning har omfattat:

- Utbildning i grundläggande stabsmetodik för kommunledningsgrupp
- 4 st hemberedskapskurser tillgängliga för allmänheten

Övning har omfattat:

- Mindre stabsövning för nyckelfunktioner
- Test av larmfunktioner
- Samverkansövning med Länsstyrelsen
- Krisstödsövning

Kommunen har hanterat krisberedskapsrelaterade frågor såsom:

- Efterdyningar av covid-19 pandemin
- Konsekvenser av kriget i Ukraina
- Förebyggande åtgärder för effektbrist/strömavbrott
- Energibesparande åtgärder med anledning av effektbrist
- Deltagit i nationella krisberedskapsveckan med lokala aktiviteter

Kommunen har också deltagit en del regionala och delregionala träffar, konferenser och mindre kurser inom krisberedskapsområdet. Deltagare från kommunen har varit främst säkerhetsstrateg men också utvalda nyckelroller.

3.2 Totalförsvaret

Beskrivning av arbetsområde

Arbetsområdet totalförsvaret omfattar främst planeringsåtgärder enligt LEH (2006:544) samt ÖK om civilt försvar 2019 – 2022. Mer konkret innebär det planering och utbildning av kommunorganisationen för att kunna bedriva verksamhet under höjd beredskap och i krig.

Resurserna för hantering av höjd beredskap och krig är starkt beroende av den fredstida krisberedskapen och särskiljs inte i planeringen lokalt i Hjo.

Arbetet (inkl. anställd tjänst avsett för det) och enstaka åtgärder, som till exempel utbildning och anskaffningar för säkerhetsskydd och kunskapshöjningar finansierades av statliga anslag, 2:4 medel, som fördelas via MSB till kommunerna.

Kostnad 2022

Kommunen mottog 2022; 291 408 SEK för arbetet enligt uppgifter i ÖK CIF. Utöver det tilldelades kommunen extra medel för uppdraget, 141 408 SEK.

Kommunen har också sedan tidigare sparade medel som överförts till 2022 budget, dessa sparade medel uppgick till 239 517 SEK.

Kostnader för lön för tjänst (del av 1,0 ÅAK som avser säkerhetsstrategtjänst), aktiviteter och andra omkostnader inom ramen för uppdraget uppgick 2022 till 231 156 respektive 104 488 SEK (T.o.m. nov '22). Detta medför att kommunen har ca 200 tkr som överförs till 2023 (Då ska pengarna brukas upp till största del).

Genomförd verksamhet

Under 2022 har kommunen främst:

- Planerat ramverk för krigsorganisation
- Identifierat nyckelbefattningar att krigsplacera
- Påbörjat krigsplacering av nyckelbefattningar
- Utbildat och informerat kommunstyrelsen, kommunledningsgrupp och förvaltning i grundläggande totalförsvarskunskap.

3.3 Säkerhetsskydd

Beskrivning av arbetsområde

Säkerhetsskyddsarbetet kan anses som en mer kvalificerad form av informationssäkerhetsarbetet som dessutom tar höjd för personal- och fysiska säkerhetsfrågor. Säkerhetsskyddet är till för att skydda särskild känslig verksamhet, så kallad *säkerhetskänslig verksamhet*, uppgift eller handling som om informationen röjs kan skada Sveriges säkerhet. Sveriges säkerhet definieras i 2§ PMFS 2022:1 till;

”Verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet utifrån kategorierna Sveriges yttre säkerhet, Sveriges inre säkerhet, nationellt samhällsviktig verksamhet, verksamhet av betydelse för Sveriges ekonomi och verksamhet som kan generera skada på annan säkerhetskänslig verksamhet.”

Sveriges säkerhet ska skyddas mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter (Lag (2018:585).

Hjo kommun bedriver säkerhetskänslig verksamhet inom signalskydd och totalförsvarsplanering och omfattas därmed av kraven i säkerhetsskyddslagen. Signalskyddsarbetet, där Hjo kommun ingår i Länsstyrelsen Västra Götalands signalskyddsorganisation (tros ändras 2023) faller under tillsyn och kraven enligt säkerhetsskyddslagstiftningen.

Kostnad 2022

Kommunen mottog 2022; 291 408 SEK för arbetet enligt uppgifter i ÖK CIF. Utöver det tilldelades kommunen extra medel för uppdraget, 141 408 SEK. Dessa medel får enligt ÖK användas till utbildning och anskaffning samt lön för arbetet med säkerhetsskydd.

Lönekostnader för enbart säkerhetsskyddsarbetet finns inte särredovisade, däremot är summan som redovisas för aktiviteter och anskaffningar enligt ÖK CIF uteslutande för säkerhetsskyddsarbetet. Den summa uppgick 2022 till 104 488 SEK.

Genomförd verksamhet

Under 2022 har kommunen genomfört:

- Planering och fastställande av säkerhetsskyddsanalys
- Fastställande av säkerhetsskyddsplan
- Befattningsanalys för säkerhetsprövning och säkerhetsklassning
- Säkerhetsprövningar och inplacering i säkerhetsklass
- Säkerhetsskyddsutbildningar för säkerhetsprövad personal
- Utbildning av bitr. säkerhetsskyddschef till dipl. Säkerhetsskyddschef
- Revidering av säkerhetsskyddsanalys och plan
- Planering av årshjul och systematiskt säkerhetsskyddsarbete
- Utbildning i signalskyddssystem SIGNE för utvalda befattningar
- Anskaffning och underhåll av SIGNE för säker kommunikation mellan myndigheter inom totalförsvarsområdet

3.4 Trygghetsskapande och brottsförebyggande

Beskrivning av arbetsområde

Hjos trygghetsskapande arbetet innefattar samverkan på strategisk nivå i ett *lokalt* brottsförebyggande råd, BRÅ och operativ samverkan mellan samhällsaktörer inom ramen för arbetsmetoden *effektiv samordning för trygghet*, EST.

Arbetet är i nuläget inte reglerat eller kravställt till kommunen. Det finns inte heller några styrdokument som föreskriver hur arbetet ska bedrivas och vad arbetet konkret ska innehålla. Kommunen vidmakthåller initiativet som en del av samhällssamverkan och för säkerhetsområdet perifera krav i folkhälsoarbetet kring ungdomars hälsa, trygghet i skola och på fritiden.

2023 förväntas kommunerna få ett lagkrav om att bedriva brottsförebyggande arbete.

Kostnad 2022

Hjo kommun tillför säkerhetsarbetet 200 tkr årligen i syfte att frigöra del av ÅAK som möjliggör säkerhetsstrategitjänsten att arbeta med andra arbetsområden än de som specificeras i ÖK KB och ÖK CIF samt finansieras av 2:4 medel. Majoriteten av den frigjorda arbetstiden avsätts till trygghetsskapande och brottsförebyggande sam arbetsmiljösäkerhetsarbete.

Kommunens brottsförebyggande arbete kostade 2022 ca. 27 000 SEK för anskaffningar och aktiviteter.

Genomförd verksamhet

Under 2022 har kommunen bedrivit följande aktiviteter:

- Fortsatt implementering av kartläggningsverktyget EMBRACE
- Fortsatt utveckling av EST
- Utbildning av rapportörer i EMBRACE
- Kontinuerliga veckolägesbilder över otrygghetsskapande händelser och anmälda brott i Hjo
- Kontinuerlig samverkan mellan kommun (socialtjänst, fritid, skola och samhällsbyggnad), näringsliv, polis och räddningstjänst kring kartläggning och gemensamma åtgärder.
- 1 trygghetsvandring med fokus; belysning
- 4 st. sammanträden av brottsförebyggande rådet
- Händelsebaserad samverkan mellan myndigheter, kommuner och samhällsaktörer
- Planering av tipsfunktion för otrygghet i kommunen

3.5 Informationssäkerhet

Beskrivning av arbetsområde

Informationssäkerhetsarbetet leds och bedrivs av IT-enheten. Säkerhetsstrategen hjälper och samordnar med IT-enheten i vissa frågor om utbildning, information och incidenthantering.

Införande av ledningssystem för informationssäkerhet, LIS, ansvarar IT-chef för och mer information kring ämnet finns att hämta hos denne.

Säkerhetsstrategen fokuserar framförallt på informationssäkerhetens ”mjuka” del som innefattar, sekretesshantering, utbildning av personal och råd till verksamheter i praktisk omsättning av informationssäkerhetsarbetet.

Kostnad 2022

Arbetet med informationssäkerhet kan finansieras till viss del av 2:4 anslagen och ÖK CIF. Säkerhetsstrategitjänsten avsätter ingen särskild del av ÅAK till arbetet utan inkluderar detta i arbete med säkerhetsskydd, där grundläggande informationssäkerhet är en förutsättning. 2022 har också utbildningar för personal på IT-enheten finansierats med 2:4 medel. Den summan uppgick till ca 15 000 SEK.

Genomförd verksamhet

För säkerhetsstrategens del i informationssäkerhetsarbetet har kommunen 2022 genomfört följande aktiviteter:

- Samordnat mellan IT och säkerhet kring upplägg av intern informationssäkerhetsutbildning
- Rådgjort med IT och leverantör kring kontinuitetsplanering och hantering av IT-system
- Tillgängliggjort medel för informationssäkerhetsutbildning av IT-personal
- Bidragit till kommunens nya riktlinjer för informationssäkerhet
- Planerat internutbildning för praktiskt informationssäkerhetsarbete för anställda

3.6 Arbetsmiljö säkerhet

Beskrivning av arbetsområde

Arbetsmiljö säkerhet innefattar arbetet mot hot och våld i arbetsmiljön och vissa delar av det systematiska brandskyddsarbetet. Arbetet bedrivs i nuläget som ett tillfälligt tillägg till de övriga arbetsuppgifterna eller bonus till verksamheterna. Arbetet utgörs främst som stöd för framtagning och revidering av rutiner och planer samt utbildning av personal.

Kostnad 2022

Kostnader för arbetet utgörs i nuläget endast av lön och del av ÅAK. Dessa inkluderas i den summa på 200 000 SEK som kommunen tillför säkerhetsstrategistjänsten för övrigt säkerhetsarbete. Under 2022 har detta arbete upptagit ca 50% delen av summan.

Genomförd verksamhet

Hot och våld

- Genomförd en grundläggande risk- och sårbarhetsanalys för Barn och utbildning
- Informerat skolpersonal om pågående dödligt våld i skolmiljö, PDV
- Utbildat skolpersonal i hantering av PDV i skolmiljö
- Övat högstadiet i Hjo i PDV
- Föreläst/informerat låg- och mellanstadier om grundläggande förebyggande av hot och våld i arbetsmiljön

Brandskydd

- Samordnat brandskyddsutbildningsarbetet med person- och fastighetsenheten.
- Genomfört/samordnat brandskyddsutbildning av vård och omsorgspersonal (praktisk och teoretisk)
- Tagit fram ett utkast för brandskyddsansvarsdelegation
- Informerat "ledarforum" i systematiskt brandskyddsarbete för verksamhetsutövare
- Tagit fram ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet enligt LSO
- Påbörjat ett arbete med förstärkt brandskydd för äldre och särskilt riskutsatta individer

3.7 Total kostnad 2022

Arbetstid

Lönekostnader för ca 0,8 ÅAK för krisberedskaps-, säkerhetsskydd-, totalförsvars- och informationssäkerhetsarbete redovisad ovan uppgick till 577 890 SEK.

Kostnader för resterande 0,2 ÅAK inkl. kostnader för aktiviteter i arbetsmiljö säkerhets- och brottsförebyggandearbetet uppgick till ca 200 000 SEK.

Dessa kostnader är inkl. sociala avgifter.

Anskaffningar och aktiviteter

Utöver lönekostnader genomförde kommunen 2022 aktiviteter och anskaffningar av utrustning, material och dylikt för 252 381 SEK för krisberedskaps-, säkerhetsskydd-, totalförsvars- och informationssäkerhetsarbete.

Övriga arbetsområden bekostades med 36 912 SEK. (Brottsförebyggande + övrigt)

Prognos 2023

Kommunen kommer att ha ca 500 000 SEK av 2:4 medlen kvar 2022. Dessa kommer att föras över till 2023 och förväntas enligt överenskommelse med SKR och MSB att förbrukas till återstående av maximalt 200 000 SEK.

Kommunen kommer att ha ett utrymme att enligt ÖK KB och ÖK CIF göra vissa investeringar inom respektive område. Dessa investeringar måste samrådas kring med Länsstyrelsen Västra Götaland.

4. Slutsatser

4.1 Krisberedskap

Kommunen har sedan säkerhetsstrategistjänsten tillsattes 2021 gjort en omstart på krisberedskapsarbetet. Tidigare underlag var undermåligt, saknade förankring och röd tråd genom organisationen.

2022 hade kommunen lagstadgad uppföljning av kraven och åtaganden enligt LEH och ÖK KB. Uppföljningen genomfördes av Länsstyrelsen Västra Götaland.

Länsstyrelsens bedömning efter genomförd uppföljning var att kommunen trots bristen tidigare år nu hade arbetat ikapp kraven och därmed uppfyller LEHs krav. Detta omfattar i första hand dokumentation i styrdokument. Vissa brister kring framförallt det strategiska styrdokumentet kvarstod. Att notera är att LST uppföljning inte mäter den faktiska effekten och kommunala förmågan som styrdokumentkraven syftar till att stimulera.

I det stora hela är Hjo kommun på rätt väg. Det krävs en jämn fart framåt i arbetet där utmaningarna ligger i framförallt underhållet av det som redan är planerat och ledarskapet av chefer i kommunen att hålla ämnet "varmt" med bland annat övningar, utbildningar och regelbunden uppföljning och internkontroll.

Kommunen har i nuläget en grundläggande förmåga att leda och samordna kommunens resurser vid en extraordinär händelse. Detta är en förutsättning och lärdom från krishanteringen av covid-19 pandemin, där den uppkomna och oförväntade situationen uppdagade stora brister i försörjningsberedskapen men trots det kunde kommunen hjälpligt och med tilltagande förbättring samordna och leda befintliga resurser.

Kommunen saknar fortfarande en utbyggd och genomplanerad försörjningsberedskap som kommer kräva nästkommande års uppmärksamhet och medvetenhet.

Det har också etablerats en förståelse och uppskattning av behovet att öva planerade underlag för att förankra och försäkra organisationen om planeringens tillämpbarhet.

4.2 Totalförsvaret

Kravställningarna på kommunen inom totalförsvansområdet är i nuläget ganska låga. Dessa utgörs endast av delar i LEH och ÖK CIF. Kommunen uppfyller 2022 dessa krav med råge. Med detta sagt måste det dras till minnet att ämnet höjd beredskap och krig är ett bottenlöst hål som troligtvis aldrig kommer att fyllas helt och hållet med planering på kommunal nivå.

En god och stabil grundläggande krisberedskapsförmåga är kommunens primära resurs för höjd beredskap och civilt försvar. Hjo behöver dock öva med scenarion som anspelar på höjd beredskap och krig för att belysa de utmaningar en sådan situation för med sig, då dessa inte är generiska som de konsekvenser en framtida kris kan orsaka.

Det saknas också länken till civilsamhället där samverkan och samordning är en viktig komponent. Under höjd beredskap ska kommunstyrelsen leda *hela* kommunens civila försvar och då krävs det kunskap, förmåga och samordning mellan näringsliv, privatpersoner, föreningar, trossamfund, myndigheter och kommun.

4.3 Säkerhetsskydd

Detta område är nytt för hela Sverige, framförallt om man ser till den bredd det nu har vuxit till. Säkerhetsskyddsarbetet är ett fyrkantigt och starkt reglerat arbetsområde som inte tillåter för många egna tolkningar. Trots det är kunskapsnivån och utbildningsmöjligheterna för personer som förväntas arbeta med frågorna begränsad.

Hjo har lyckats utbilda säkerhetsstrategen till säkerhetsskyddschef och tillsammans med kunskapen från andra utbildningar kan kommunen nu bedriva ett kvalificerat säkerhetsskyddsarbete.

Kommunen har dock vissa utmaningar då det kommer till lokaler för säkerhetskänslig verksamhet. Nuvarande förvaringsutrymmen duger hjälpligt men kommer på sikt inte vara godkända för att nyttjas för säkerhetsskyddsarbete. Det är framförallt signalskyddet som är gränssättande i detta.

Kommunen saknar också en ledningsplats som är förberedd och avsedd för att snabbt hantera uppkomna situationer i både fred och krig. Händelseförloppen är snabba och berör Hjo oavsett var en händelse inträffar. Den nu etablerade ledningsförmåga som kommunen planerat och övat måste ha ändamålsenliga lokaler att bedriva sin verksamhet och detta med säkerhetsskyddet i åtanke. Kraven på detta kommer att öka och behöver tas med i planeringen av både krisberedskapen och totalförsvaret i Hjo. MSB tillhandahåller planeringsstöd och delfinansiering av kommunala ledningsplatser upp till 50%.

Kommunen kommer att behöva göra ett mindre omtag av säkerhetsskyddsarbetet med hänsyn till den nya kompetens som den genomgånga utbildningen medförd.

Slutligen kan endast en tillsyn av Länsstyrelsen avgöra huruvida Hjo kommun uppfyller kraven i säkerhetsskyddslagen. En sådan tillsyn kan förväntas ske 2023 eller 2024.

4.4 Informationssäkerhet

Eftersom informationssäkerhet regleras i många olika författningar är också kraven på kommunen höga. Hjo kommun ligger efter både gällande intern reglering och utbildning av personal. Utbildningen måste anpassas så att kunskapen når ut och förståelse för hur arbetet ska bedrivas kvitteras av den enskilde anställda.

Kunskapsnivån kring framförallt sekretesshantering i säkerhetsrelaterade frågor är förhållandevist lågt i vissa verksamheter där detta inte är en vana. Bristen omfattar sekretess som berör krisberedskap och totalförvarsområdet och inte GDPR, patientsekretess eller dylikt.

Bristen i informationssäkerheten medför stora risker för kommunen då information är det mest känsliga och samtidigt mest eftertraktade bland antagonister. Kommunen måste ta ett rejält tag för att höja lägsta nivån och etablerade en systematik i upprätthållande av informationssäkerhetskunskap hos personalen.

Informationssäkerheten är också ett fundament i säkerhetsskyddsarbetet och utan en gedigen förståelse för det grundläggande kan kommunen inte leva upp till kraven i säkerhetsskyddet – som i sig kan medföra stora viten om de inte efterlevs.

4.5 Brottsförebyggande

Sommaren 2023 förväntas en ny lag träda i kraft som reglerar kommunernas ansvar i det brottsförebyggande arbete lokalt. Lagen föreslås innehålla krav på framtagande av lägesbilder, årsrapporter och åtgärdsplaner.

Hjo bedriver redan ett ganska väletablerat och utbyggt brottsförebyggande arbete där regelbunden samverkan över kommunorganisationsgränsen är återkommande. Kommunen har också en bra och tydlig dialog mellan socialtjänst, polis och skola; fundament i det brottsförebyggande. Däremot är ett faktiskt *förebyggande* arbete ett krävande område som kräver mycket mer av kommunen än det som levereras idag eller som nya lagen föreslås kräva.

När lagen träder i kraft behöver kommunen ta fram styrdokument och rutiner för hur kraven i den förväntas levas upp till. I nuläget görs bedömningen att kommunen till viss del redan uppfyller dessa krav och att det som behöver justeras redan är i åtanke.

Kommunen bedöms få ca 200 tkr i anslag för arbetet enligt den nya lagen. Pengar som förslagsvis borde gå till den dedikerad tjänst som arbetar med trygghetsskapande och brottsförebyggande frågor.

Kommunen är i nuläget inte drabbat av kriminalitet som belastar samhället nämnvärt. Arbetet består i nuläget av kartläggning, datainsamlings, samverkan mellan parter och punktinsatser vid enskilda händelser eller ”mot” enskilda individer.

För mer information se 2022s halvårsanalys för sommarhalvåret för kommunens brottsförebyggande arbete.

4.6 Arbetsmiljösäkerhet

Kommunen har ett stort behov av att analysera arbetsmiljörisker kopplat till hot och våld. Enligt arbetsmiljölagstiftningen ska arbetet bedrivas systematiskt och risker kartläggas. Detta arbetet upplevs som haltande inom hot och vålds-spektrat. I många fall utlöser en enskild händelse ett behov av omfattande utbildnings- och rutinrevideringsarbete när dessa i grunden redan skulle ha varit identifierade och genomförda.

Arbetsmiljösäkerhetsarbetet syftar till att förebygga och inte nödvändigtvis hantera uppkomna händelser, därför måste riskidentifieringen bli bättre, systematisk och även utbildning och övning planeras mer regelbunden. Behoven varierar från arbetsplats till arbetsplats men grunden är densamma och måste utgå ifrån kunskap, kartläggning och centrala riktlinjer och föreskrifter.

Inom hot och våld bedöms kommunen inte fullt ut leva upp till kraven i arbetsmiljöförfattningarna. Det arbetet måste bedrivas av respektive chef och kan inte ersättas av konsult eller annan utanför arbetsplatsen. Riskbedömningsprocessen ställer krav på att medarbetaren inkluderas, medvetengörs och får en chans att bidra till en god arbetsmiljö. Konstaterade brister i arbetsmiljösäkerheten måste också ses som något som ska åtgärdas och om interna resurser inte räcker till, hjälp sökes. Ansvaret att driva och förankra dessa frågor på arbetsplatsen åligger fortfarande den som har arbetsmiljöansvaret.

Det *systematiska* brandskyddsarbetet kan sammanfattas som delvis bristfällig i Hjo. Genomförandet i förvaltningen varierar stort och kunskapsnivån hos utförare och ansvariga är till viss del låg. Det är framförallt verksamhetsutövarnas kunskaper kring utrymning och övning som är gränssättande. De krav som ligger på fastighetsägare och verksamhetsutövare är inte nya för 2022 utan har funnits på plats länge. Det krävs en samordnad och enhetlig dokumentation och uppföljning av arbetet i Hjo. Även detta arbete kan och måste bedrivas lokalt på respektive arbetsplats och kan inte ersättas av någon annan.

Högstadiet i Hjo har i och med skolsäkerhetsarbetet 2022 en grundläggande förmåga att hantera en PDV-händelse i skolmiljö, detta arbete måste följas upp och utvidgas till angränsande verksamheter för att ge bäst effekt.

5. Betänkanden

Säkerhetsområdet växer! Det kan konstateras efter de senaste årens politiska beslut och geopolitiska skeenden. Kraven kommer att öka och det medför en större belastning på den personal som förväntas leda och samordna arbetet.

Säkerhet måste ses som möjliggörare, som ligger bakom och under de flesta processer och verksamheter i kommunen.

I nuläget är säkerhetsarbetet sårbart då det hänger på att en befattning driver samtliga frågor, samtidigt. Sjukdom, sjukskrivning eller dylikt skulle medföra en betydande negativ påverkan för Hjo kommuns säkerhetsarbete.

Utöver sårbarhetsaspekten är också arbetsbelastningen något att ha i åtanke. Det är stor omsättning på säkerhetspersoner i kommunerna, främst på grund av allt för omfattande uppdrag som inte i övrigt är integrerad i den kommunala verksamheten. Detta leder ofta till utbrändhet – eller i bäst fall till bristande kravuppfyllnad och därmed säkerhet.

Det rekommenderas att arbetsområdena i Hjo på sikt fördelas på följande årsarbetskraft för att säkra kvalitet, redundans och arbetsmiljö:

• Krisberedskap, totalförsvaret och säkerhetsskydd	=	1,0 ÅAK
• Brottsförebyggande och trygghetsskapande	=	0,5 – 1,0 ÅAK
• Informationssäkerhet	=	0,5 – 1,0 ÅAK
• Arbetsmiljösäkerhet	=	0,5 ÅAK

Nuvarande säkerhetsstrateg har kompetensen att arbeta med samtliga av dessa frågor men på sikt inte tiden att fullfölja det.

Finansiering av säkerhetsarbetet kan i stort finansieras av statliga anslag. Den enda post som skulle kräva att kommunen tillför medel är arbetsmiljösäkerheten. Med 2023s förväntade medel för brottsförebyggande, även om dessa inte beräknas täcka en hel tjänst är den totala kostnaden för att inrätta ytterligare en tjänst som avlastar, kompletterar och stödjer nuvarande säkerhetsstrateg inte särskilt mer omfattande än kommunens nuvarande tillskott på 200 tkr.

Ett rimligt arbetsledarförhållande bör eftersträvas mellan dessa tjänster så att arbetet går hand i hand och håller sig på respektive strategisk, taktisk och operativ nivå.

Kommunerna förväntas också få ökade medel för krisberedskapsfrågor med mera kommande åren.

6. Planerad verksamhet

I slutet på 2022 eller början på 2023 är följande aktiviteter planerade:

- Antagande av Strategi för krisberedskap och civilt försvar, KF
- Antagande av ledningsplan för extraordinära händelser och höjd beredskap, KS
- Antagande av riktlinjer för försörjningsberedskap, KS
- Antagande av övnings och utbildningsplan 2023, KLG
- Fastställande av Risk- och sårbarhetsanalys 2023 – 2025, KLG
- Fastställande av åtgärdsplan för krisberedskap och civilt försvar 2023 – 2025, KLG
- Antagande av riktlinjer för Säkerhetsskydd

Detta syftar till att skapa en röd tråd genom lagkrav, politiska uppdrag, förvaltningens omsättning och verkställande samt uppföljning och redovisning. Dessa regelverk ska 2023 leda till:

- Verksamhetsskyddsarbete – omsättande av kommunens åtgärdsplan, mål och krav i styrdokument på säkerhetsområdet per verksamhet genom analys och åtgärdsplaner.
- Informationssäkerhetsutbildningar för anställda – praktiska utbildningar/föreläsningar för konkret användning i det vardagliga arbetet.
- Planering av nödvattenförsörjning
- Planering av livsmedelsberedskap
- Planering av reservkraftförsörjning
- Planering av drivmedelsförsörjning
- Övning av krisstab
- Övning av krisstödsorganisation
- Övning av nödvatten
- Deltagande i krisberedskapsvecka
- Planering av trygghetsvecka
- Etablering av tipsfunktion för trygghetsskapande
- med mera

7. Bilagor

Bilaga 1 – Utdrag ur lag och förordning

Lag (2006:544) och förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder vid och inför extraordinära händelser i fredstid och under höjd beredskap

- Kommuner och regioner ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen respektive regionen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommuner och regioner ska vidare, med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser.
- I kommuner och regioner ska det finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid (krisledningsnämnd).
- Kommuner skall inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att
 1. olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,
 2. de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas, och
 3. informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.
- Kommuner och regioner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid.
- Kommuner och regioner ska hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om vilka åtgärder som vidtagits enligt detta kapitel och hur åtgärderna påverkat krisberedskapsläget.
- Kommuner och regioner ska vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser).
- Kommunen skall under höjd beredskap eller när ransoneringslagen (1978:268) i annat fall tillämpas, i den omfattning som regeringen i särskilda fall beslutar,
 1. vidta de åtgärder som behövs för försörjningen med nödvändiga varor,
 2. medverka vid allmän prisreglering och ransonering, och
 3. medverka i övrigt vid genomförandet av åtgärder som är viktiga för landets försörjning.
- Kommunstyrelsen skall under höjd beredskap verka för att den verksamhet

som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.

- Kommuner och regioner ska under höjd beredskap hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen respektive regionen.
- Varje kommun skall hålla länsstyrelsen underrättad om de beredskapsförberedelser som vidtagits och om de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.
- Vid höjd beredskap skall kommunen hålla länsstyrelsen underrättad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.
- När 3 kap. 3 § lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap tillämpas ska kommunen
 1. lämna sådant biträde åt statliga myndigheter som behövs för att trygga befolkningens och produktionens försörjning med nödvändiga varor,
 2. övervaka föreskriven inventering av förråd av sådana varor och lämna allmänheten behövlig hjälp vid inventeringen,
 3. se till att varor som ska lämnas till staten, kommunen eller regionen noggrant vårdas och i föreskriven omfattning kommer staten, kommunen eller regionen till del,
 4. medverka vid planläggning och verkställighet av undanförsel,
 5. dela ut ransoneringsbevis och andra av myndigheter utfärdade inköpstillsstånd samt övervaka att föreskrifter i konsumtionsreglerande syfte efterlevs, och
 6. sprida upplysning om de krav som kristiden ställer och om medel att undvika eller lindra rådande svårigheter.

Lag (1992:1403) och förordning (2015:1053) om totalförsvar höjd beredskap

- Totalförsvarsresurser skall utformas så att de även kan användas vid internationella fredsfrämjande och humanitära insatser och stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället.
- Vid höjd beredskap ska kommuner och regioner vidta de särskilda åtgärder i fråga om planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal samt användning av tillgängliga resurser som är nödvändiga för att de under de rådande förhållandena ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.
- Varje myndighet ska i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav. I myndigheternas planering för totalförsvaret ska det ingå att myndigheten under höjd beredskap ska fortsätta sin verksamhet så långt det är möjligt med hänsyn

till tillgången på personal och förhållandena i övrigt.

Myndigheternas planering för totalförsvaret ska ske i samverkan med de statliga myndigheter, kommuner, regioner, sammanslutningar och näringsidkare som är berörda.

Säkerhetsskyddslag (2018:585) och förordning (2021:955)

- Den som till någon del bedriver säkerhetskänslig verksamhet (verksamhetsutövare) ska utreda behovet av säkerhetsskydd (säkerhetsskyddsanalys). Säkerhetsskyddsanalysen ska dokumenteras.
- Med utgångspunkt i analysen ska verksamhetsutövaren planera och vidta de säkerhetsskyddsåtgärder som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, förekomst av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och övriga omständigheter.
- Verksamhetsutövaren ska även kontrollera säkerhetsskyddet i den egna verksamheten, anmäla och rapportera sådant som är av vikt för säkerhetsskyddet och i övrigt vidta de åtgärder som krävs enligt denna lag.
- Så långt det är möjligt ska säkerhetsskyddsåtgärderna utformas så att de inte medför någon skada eller annan olägenhet för andra allmänna eller enskilda intressen.
- Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska delas in i säkerhetsskyddsklasser utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet. Indelningen i säkerhetsskyddsklasser ska göras enligt följande:
 1. kvalificerat hemlig vid en synnerligen allvarlig skada,
 2. hemlig vid en allvarlig skada,
 3. konfidentiell vid en inte obetydlig skada, eller
 4. begränsat hemlig vid endast ringa skada.
- En verksamhetsutövare ska utan dröjsmål anmäla att den bedriver säkerhetskänslig verksamhet till tillsynsmyndigheten.
- Vid verksamhet som omfattas av denna lag ska det finnas en säkerhetsskyddschef, om det inte är uppenbart obehövt.
- Säkerhetsskyddschefen ska leda och samordna säkerhetsskyddsarbetet samt kontrollera att verksamheten bedrivs enligt lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Detta ansvar kan inte delegeras.
- Säkerhetsskyddschefen ska vara direkt underställd chefen för verksamhetsutövarens verksamhet, om en sådan chef finns, och annars verksamhetsutövarens ledning.

- Den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet ska säkerhetsprövas.
- Säkerhetsprövningen ska utgå från uppgifter som kommit fram när grundutredningen gjordes och den kännedom som i övrigt finns om den som ska prövas, uppgifter som har lämnats ut efter registerkontroll och särskild personutredning, arten av den verksamhet som prövningen gäller samt omständigheterna i övrigt.
- En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska placeras i säkerhetsklass i den utsträckning som följer av 6-10 §§
- En anställning eller något annat deltagande får placeras i säkerhetsklass endast om behovet av säkerhetsskydd inte kan tillgodoses på något annat sätt.
- En anställning i staten, en kommun eller en region som är placerad i säkerhetsklass 1 eller 2 får endast innehas av den som är svensk medborgare
- Registerkontroll och särskild personutredning får göras endast om den som säkerhetsprövningen gäller har lämnat sitt samtycke. Samtycket ska anses gälla också kontroller och utredningar under den tid som deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår.
- En verksamhetsutövare som avser att genomföra en upphandling, ingå ett avtal eller inleda en samverkan eller ett samarbete med en annan aktör ska ingå ett säkerhetsskyddsavtal med aktören, om aktören genom förfarandet kan få tillgång till
 1. säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller
 2. annan säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet.
- En verksamhetsutövare ska se till att den som anställs eller på annat sätt deltar i verksamheten får utbildning i säkerhetsskydd. Behovet av utbildning ska följas upp under den tid deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår.
- En registerkontroll av den som ska delta i säkerhetskänslig verksamhet får göras utan placering i säkerhetsklass om det finns särskilda skäl.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) och förordning (1977:1166) (relevanta delar)

- Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. En utgångspunkt skall därvid vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs
- Arbetsgivaren ska systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på

ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på en god arbetsmiljö.

Han ska utreda arbetsskador, fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten och vidta de åtgärder som föranleds av detta.

Åtgärder som inte kan vidtas omedelbart ska tidsplaneras.

- Betyggande skyddsåtgärder skall vidtagas mot skada genom fall, ras, brand, explosion, elektrisk ström eller liknande
- Arbete skall planläggas och anordnas så, att det kan utföras i en sund och säker miljö.
- Ämne som kan föranleda ohälsa eller olycksfall får användas endast under förhållanden som ger betryggande säkerhet.
- Arbetstagaren skall medverka i arbetsmiljöarbetet och delta i genomförandet av de åtgärder som behövs för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Han skall följa givna föreskrifter samt använda de skyddsanordningar och iaktta den försiktighet i övrigt som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall
- Om arbetstagaren finner att arbetet innebär omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa, skall han snarast underrätta arbetsgivaren eller skyddsombud.
- Skyddsombud och ersättare för skyddsombud utses för en tid av tre år, om inte anställningsförhållandena eller omständigheterna i övrigt på ÅAKallar undantag.
- Till skyddsombud skall utses person med insikt i och intresse för arbetsmiljöfrågor. Skyddsombud skall äga god förtrogenhet med arbetsförhållandena inom sitt skyddsområde.
- För varje årskurs 7-9 i grundskolan och 7-10 i specialskolan samt för varje nationellt program i gymnasieskolan ska två företrädare för eleverna utses att medverka som elevskyddsombud i skolans arbetsmiljöarbete
- Vid varje arbetsställe bör regelbunden översyn ske genom skydds rond.
- Vid ett arbetsställe där det finns elevskyddsombud eller studerandeskyddsombud ska de ges möjlighet att delta vid skydds rond.
- Kommer riket i krig skall bestämmelserna i 2 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) tillämpas med beaktande även av totalförsvarets behov. Vidare får avsteg göras från bestämmelserna i 5 kap. 2 och 3 §§ arbetsmiljölagen samt från föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen, om det är nödvändigt med hänsyn till totalförsvarets behov. Innan ett sådant avsteg görs skall arbetsgivaren om möjligt samråda med berört skyddsombud. Arbetsmiljöverket skall underrättas om avsteget så snart det kan

ske.

- Om riket kommer i krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som riket har befunnit sig i gäller efter regeringens förordnande bestämmelserna i första stycket från den tidpunkt som regeringen bestämmer.

Lag (2003:778) och förordning om skydd mot olyckor

- För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.
- Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet.
- En kommun skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag.
- En kommun ska ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet ska kommunen ange
 1. målen för verksamheten,
 2. de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser, och
 3. hur verksamheten är ordnad och hur den planeras.